

Ἡ ἀπόφαση τοῦ Εὐρωκοινοβουλίου γιά τήν ισότητα τῶν φύλων

Ἐνημερωτικὴ ὁμιλία τῆς κ. Α. Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου

Ἡ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου κ. Ἀλίκη - Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, μίλησε στὴν ἔδρα τοῦ Ἰδρύματος Διαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου (Μιλτιάδου 30, Μαρούσι), στὶς 18.5.81, γιά τὴν ἐνημέρωση τῶν μελῶν μας σχετικὰ μὲ τὴ συζήτηση ποὺ ἔγινε στὶς 10 καὶ 11 Φεβρουαρίου 1981 στὸ Εὐρωκοινοβούλιο γιά τὴν ισότητα τῶν φύλων, τὴν ὁποία παρακολούθησε καὶ ἡ ἴδια, προσκαλεσμένη ἀπὸ τὴν ΕΟΚ.

Ἡ κ. Μαραγκοπούλου εἶπε περιληπτικὰ τὰ ἑξῆς:

Ἡ διεθνοποίηση τοῦ θέματος τῆς ισότητας τῶν φύλων παρέχει σήμερα σημαντικὴ βοήθεια στοὺς ἀγῶνες μας. Ἄς ριζοῦμε πρῶτα μιὰ σύντομη ματιὰ στὸ ἔργο τοῦ ΟΗΕ. Ὁ ΟΗΕ ἀπὸ τὸ 1952, μὲ τὴ σπουδαία σύμβαση τοῦ ἴδιου ἔτους, καθιέρωσε τὴν ισότητα ἀνδρῶν (Α) καὶ γυναικῶν (Γ) ἀπὸ πλευρᾶς πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ καταλήψεως δημοσίων λειτουργημάτων.

Δὲν εἶναι ἄσχετο ὅτι τὸ Δεκέμβρι τοῦ 1952 ἡ Ἑλλάδα ἔδωσε πολιτικὰ δικαιώματα στὶς Γ. ἴσα μὲ τοὺς Α., καὶ στὴ συνέχεια δικαιώματα κατάληψης ὁποιασδήποτε δημόσιας θέσης ἢ δημόσιου λειτουργήματος. Στὸν ἴδιο αὐτὸ δρόμο, γιά νὰ σεβαστοῦν τὴν ὑπογραφή τους σ' αὐτὴ τὴ Σύμβαση, προχώρησαν ὅλες σχεδὸν οἱ χώρες.

Τὸ ἔτος 1962 μιὰ διακήρυξη τοῦ

ΟΗΕ ἀναγνώριζε στὶς Γ. πλήρη ισότητα σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς (ἐργασία, οἰκογένεια κλπ.). Ἡ διακήρυξη αὐτὴ κατάληξε στὴ Διεθνή Σύμβαση γιά τὴν κατάργηση κάθε διάκρισης λόγῳ φύλου ποὺ ἀνοίχθηκε γιά ὑπογραφή στὸν ΟΗΕ ἤδη ἀπὸ τὸ Δεκέμβρι τοῦ 1979, τὴν ὁποία πολλὰ κράτη ὑπέγραψαν κατὰ τὴ Διάσκεψη τῆς Κοπεγχάγης τοῦ 1980. Εἶναι γνωστὸ ὅτι οἱ διεθνεῖς συμβάσεις εἶναι πολὺ πιὸ δεσμευτικὲς ἀπὸ τὶς διεθνεῖς διακηρύξεις. Δυστυχῶς αὐτὴ τὴ Σύμβαση δὲν τὴν ὑπέγραψε ἡ Ἑλλάδα ὅπως καὶ ἀρκετὲς ἄλλες χώρες. Καὶ τοῦτο διότι ἡ ὑπογραφή καὶ ἡ κύρωσή της θὰ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑποχρέωση νὰ τροποποιήσει ἡ Κυβέρνηση τοὺς ἐσωτερικοὺς νόμους τῆς χώρας, ποὺ ἀντιβαίνουν στὴ σύμβαση αὐτὴ. Μετὰ τὸ Σύνταγμά μας τοῦ 1975 μάλιστα (ἄρθρ. 28, §2), οἱ διεθνεῖς συμφωνίες ποὺ ὑπογράφει ἡ χώρα μας ὅταν κυρωθοῦν ὑπερισχύουν τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου καὶ καταργοῦν ἐπομένως τὶς ἐσωτερικὲς διατάξεις ποὺ ἀντιτίθενται σ' αὐτές.

Ὁ ΟΗΕ καθιέρωσε ἐπίσης τὸ Ἔτος τῆς Γυναίκας, τὴ 10ετία τῆς Γυναίκας, ποὺ κινητοποιήσαν Κράτη καὶ κοινὴ γνώμη σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο, καὶ γενικὰ προωθεῖ συστηματικὰ τὰ θέματα τῆς ισότητας τῶν δύο φύλων.

Ἄξιζει νὰ τονισθεῖ ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ διακηρύξεις καὶ συμβάσεις

τοῦ ΟΗΕ ἐναρμονίζονται ἢ ταυτίζονται μὲ τοὺς σκοποὺς τοῦ Συνδέσμου μας, ὅπως διατυπώθηκαν τὸ 1920 ἀπὸ γυναῖκες ποὺ πολλοὶ τὶς εἶχαν χαρακτηρίσει τότε ὡς «ἑξ-αλλες».

Γιά τὴν ΕΟΚ ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια δὲν γνωρίζαμε πολλὰ πράγματα. Ἀπὸ τότε ὅμως ποὺ γίναμε τὸ 10ο μέλος της, παρακολουθοῦμε μὲ προσοχὴ ὅσα γίνονται σ' αὐτὴν καὶ ιδιαίτερα ὅσα ἀφοροῦν τὶς Γ.

Ὅλα ξεκίνησαν τὴ δεκαετία τοῦ 1960, ὅταν ἡ οἰκονομικὴ ἀνθησις ἐπέτρεψε ἢ μᾶλλον ἐπέβαλλε νὰ βγοῦν περισσότερες Γ. στὴν ἐργασία. Ἔτσι ψηφίστηκαν μιὰ σειρά ἀπὸ ἀποφάσεις καὶ ὁδηγίες (directives) ἀπὸ τὸ ἀνώτερο ὄργανο τῆς ΕΟΚ, τὸ Συμβούλιο τῶν Ὑπουργῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας.

Ἦδη ἡ Σύμβαση τῆς Ρώμης (1958), συστατικὴ τῆς ΕΟΚ, καθιέρωνε τὴν ἴση ἀμοιβὴ γιά ἴση ἐργασία Α. καὶ Γ. (ἄρθρο 119).

Τὸ 1974 πάρθηκε μιὰ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ὑπουργῶν γιά τὴν ισότητα Α. καὶ Γ. στὴν ἐργασία γενικὰ, ἢ ὁποία θίγει καὶ τὸ θέμα τῶν οἰκογενειακῶν εὐθυνῶν ποὺ πρέπει νὰ ρυθμισθοῦν ἔτσι, ὥστε ἡ Γ. νὰ μπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσει τὴν ἐπιθυμία της γιά ἐργασία.

Τὸ 1975 ψηφίσθηκε ἡ Ὁδηγία 117/1975 (ἰσχύει ἀπὸ τὸ 1976) ποὺ καθιερώνει τὴν ἴση ἀμοιβὴ γιά ἴση ἐργασία.

Τὸ 1976 ἐκδόθηκε ἡ Ὅδηγία 207/1976 (ἰσχύει ἀπὸ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1978) ποὺ ἐπιβάλλει τὴν ἰσότητα στὴν ἐργασία γενικά, δηλαδή στὴν εἴσοδο σὲ ὅλες τὶς ἐργασίες, στὶς προαγωγές κλπ.

Τὸ 1978 ἐκδόθηκε ἡ Ὅδηγία 79/78, ποὺ ἐπιβάλλει ἴση κοινωνικὴ ἀσφάλιση (θὰ ἰσχύσει ἀπὸ τὸ 1984).

Παράπλευρα τὸ 1976 οἱ Ὑπουργοὶ Ἐξωτερικῶν καὶ Παιδείας τῆς ΕΟΚ ὑπέγραψαν ἀπόφαση ποὺ καθιερώνει τὴν ἰσότητα σὲ κάθε βαθμίδα καὶ εἶδος ἐκπαίδευσης, ἐνῶ ἤδη ἀπὸ τὸ 1975 εἶχε ἰδρυθεῖ Εὐρωπαϊκὸ Κέντρο γιὰ τὴν Ἀνάπτυξη τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσης, τὸ ὁποῖο ἰδιαίτερα προσπαθεῖ νὰ προωθήσει τὴν ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευση τῶν Γ.

Βέβαια ὅλοι ξέρουμε ὅτι ἄλλο τι γράφουν οἱ νομικὲς διατάξεις καὶ ἄλλο τι γίνεται στὴν πράξη. Καὶ ὅτι παντοῦ, ἰδιαίτερα στὴ χώρα μας, ἐφευρίσκονται πάντοτε τρόποι καταστρατήγησης τῶν δια-

τάξεων ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ δὲν τοὺς συμφέρουν. Πάντως ὅμως σημαντικὴ βελτίωση ἀποτελεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι Γ. ὑπάλληλοι ποὺ ἐργάζονται σὲ Κράτη τῆς ΕΟΚ, βασιζόμενες στὶς παραπάνω ἀποφάσεις καὶ ὁδηγίες, καταφεύγουν στὸ δικαστήριο τοῦ Λουξεμβούργου (πρῶτη κατέφυγε μιὰ ἀεροσυνοδὸς) καὶ ζητοῦν τὸ δίκιο τους, ἀφοῦ ἐξαντληθεῖ ἡ διαδικασία τῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων τῆς πατρίδας τους. Καὶ ἡ νομολογία τοῦ Δικαστηρίου τοῦ Λουξεμβούργου εἶναι πιὸ προοδευτικὴ ἀπὸ τὴ νομολογία τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων.

Τὸ 1979 τὸ σοσιαλιστικὸ κόμμα τοῦ Εὐρωκοινοβουλίου πρότεινε νὰ συσταθεῖ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ διερευνήσει κατὰ πόσο ἐφαρμόζονται οἱ διάφορες ὁδηγίες, ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἰσότητα Α. καὶ Γ. σὲ κάθε χώρα τῆς ΕΟΚ.

Συστήθηκε μιὰ ἐπιτροπὴ ad hoc μὲ συντριπτικὴ πλειοψηφία γυναικῶν (27 Γ. καὶ μόνο 10 Α.) ὑπὸ

τὴν προεδρία τῆς Γαλλίδας βουλευτοῦ κ. Roudy. Οἱ Α. μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ἀντίθετα μὲ τὶς Γ., ἔδειξαν ἀρκετὴ ἀδιαφορία. Ἐδῶ ἀνοίγουμε παρένθεση γιὰ νὰ τονίσουμε πόσο δίκαιος ἦταν ὁ ἀγῶνας τῶν Γυναικείων Σωματείων μας γιὰ νὰ ἔχουν τουλάχιστο ἴσο ἀριθμὸ μὲ τοὺς Α. στὶς διάφορες ἐπιτροπές τῆς χώρας μας, (ποὺ ἀφοροῦν θέματα ἰσότητας τῶν φύλων. Διότι οἱ Γ. ἐνδιαφέρονται, κατὰ κύριο λόγο, νὰ βροῦν τὸ δίκιο τους, αὐτὲς ἔχουν τὴν ἐμπειρία τῶν προβλημάτων τους, αὐτὲς ὑποφέρουν ἀπὸ τὶς ἀνισότητες.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ τῆς ΕΟΚ κατὰληξε σὲ Σχέδιο Ἀπόφασης, ποὺ ἤρθε πρὸς συζήτηση στὸ Εὐρωκοινοβούλιο στὶς 10 καὶ 11 Φεβρουαρίου 1981. Ἀξίζει νὰ τονισθεῖ ὅτι εἶχαν κληθεῖ στὴ συζήτηση αὐτῆς γυναικεῖες ὀργανώσεις τῶν διαφόρων χωρῶν-μελῶν ὄχι μόνο γιὰ πληροφόρηση ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ ἐνεργήσουν ὡς ὁμάδες πί-

στης στους Βουλευτές πού, ως πολιτευόμενοι πού είναι έχουν ανάγκη ψήφων και λαβαίνουν υπόψη τόν έλεγχο τών Γ. ψηφοφόρων. Σημειωτέον ότι επί συνόλου περίπου 130.000.000 Γ. τών χωρών τής ΕΟΚ (σήμερα περίπου 134.500.000 μετά την είσοδο τής Ελλάδας) από τις όποιες φέρονται ως εργαζόμενες επί του συνολικού εργατικού δυναμικού 35 - 40%, οι βουλευτίνες του Εύρωκοινοβουλίου είναι μόλις 16% (άνώτατο όριο Δανία 40%, κατώτατο όριο Ελλάδα 0).

Η απόφαση του Εύρωκοινοβουλίου για την ισότητα τών δύο φύλων ψηφίσθηκε με ψήφους 173 υπέρ 10 κατά και 24 άποχές, αλλά ύστερα από μεγάλο άγώνα. Όλοι οι Έλληνες βουλευτές ψήφισαν υπέρ, πλην του εκπροσώπου του ΚΚΕ.

Πρέπει όμως να διευκρινισθεί ότι το Εύρωκοινοβούλιο είναι συμβουλευτικό όργανο και οι αποφάσεις του δεν είναι δεσμευτικές. Δεσμευτικούς κανόνες στην ΕΟΚ εκδίδουν το Συμβούλιο τών Υπουργών και ή Commission. (δευτερεύοντες).

Η όλη απόφαση στηρίζεται στη βασική διαπίστωση γεγονότος πού αποτελεί βασική πηγή άνισότητας: τής άνισης κατανομής άπλήρωτης και πληρωμένης εργασίας. Δηλαδή στις Γ. ή άπλήρωτη εργασία αποτελεί τόν κανόνα, ενώ στους Α. ή πληρωμένη εργασία. Πρέπει λοιπόν να γίνει δικαιότερη κατανομή τής πληρωμένης και άπλήρωτης εργασίας στα δύο φύλα.

Η απόφαση λοιπόν του Εύρωκοινοβουλίου συνιστά βελτίωση τής πληροφόρησης για τις οδηγίες τής ΕΟΚ. Επίσης συνιστά καταγραφή τών κατ' άρχην παραβάσεων τών οδηγιών αυτών. Η απόφαση προτείνει τρόπους βελ-

τίωσης τής επίβλεψης τής ΕΟΚ για την εφαρμογή τών οδηγιών από τα Κράτη - μέλη (ειδικές εθνικές επιτροπές, όργανα τής ΕΟΚ, έρευνες). Ειδικά προβλέπονται:

1. ή όργάνωση έρευνας και ή δημιουργία διαδικασιών ώστε να έλέγχεται άν τα Κράτη - μέλη λαβαίνουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να ύλοποιηθούν οι οδηγίες τής ΕΟΚ.
2. Μέτρα ώστε να κατανεμηθεί ή εργασία Α. και Γ. στο σπίτι.
3. Συντομότερα και έλαστικότερα ώρια εργασίας για Α. και Γ.
4. Μέτρα για να μπουν περισσότερες Γ. στην εργασία και να μη γίνονται πρώτα αυτές άνεργοι σε περίπτωση οικονομικής ύφεσης.
5. Διαπίστωση ότι ή τεχνολογία με την άλματώδη πρόοδο της δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα για την εργαζόμενη γυναίκα, επιβάλλει την απόκτηση ειδικευμένων γνώσεων. Γι' αυτό πρέπει να βοηθηθούν οι Γ. και να παροτρυνθούν να σπουδάσουν σε κέντρα-σχολές Τεχνικής και Έπαγγελματικής Έκπαίδευσης, ώστε να παύσουν να είναι άνειδίκευτες, ιδίως άναφορικά με τις νέες τεχνολογικές μεθόδους.
6. Πληρέστερη μέριμνα για την υγεία τής Γ., ιδίως την έποχή τής έγκυμοσύνης. Μέσα σ' αυτό το κεφάλαιο έντάσσεται και το θέμα τής άμβλωσης (έκουσία διακοπή τής έγκυμοσύνης), πού όταν γίνεται παράνομα δημιουργεί πολλούς κινδύνους για τη γυναίκα.

Η απόφαση τονίζει το δικαίωμα τής γυναίκας να διακόπτει την έγκυμοσύνη κατά την κρίση της. Τη διακοπή αυτή τη θεωρεί ως το έσχατο μέσο οικογενειακού προ-

γραμματισμού. Η απόφαση όμως διαπιστώνει ότι οι μέθοδοι προφύλαξης από την έγκυμοσύνη (άντι-σύλληψη) δεν είναι ούτε ακίνδυνες για την υγεία ούτε αρκετά αποτελεσματικές. Γι' αυτό διακηρύσσει την ανάγκη να ένταθεί ή έρευνα για την έξεύρεση μεθόδων άποφυγής τής έγκυμοσύνης, αποτελεσματικών και υγιεινών.

Διαπιστώνει ότι από χώρα σε χώρα διαφέρει ή νομοθεσία, με αποτέλεσμα όρισμένες χώρες με πιο φιλελεύθερη νομοθεσία να εκμεταλλεύονται τις Γ. άλλων χωρών πού καταφεύγουν σ' αυτές επειδή βρίσκονται στην ανάγκη να διακόψουν την έγκυμοσύνη τους και ή νομοθεσία τής χώρας τους το άπαγορεύει. Γι' αυτό συνιστά την όμοιομορφία τής σχετικής νομοθεσίας τών χωρών μελών τής ΕΟΚ στο θέμα τής άμβλωσης.

Η σχετική περικοπή τής απόφασης προκάλεσε τρομερή διαμάχη στη Βουλή, σε σημείο πού να κινδυνεύει ή άπόρριψη τής απόφασης στο σύνολο. Τελικά έπέρασε, κυρίως επειδή οι Εύρωβουλευτίνες άγωνίστηκαν σθεναρότατα. Μερικές μάλιστα δήλωσαν ότι δεν θα ύπακούσουν στις γραμμές του κόμματός τους.

7. Άλλες διατάξεις πού ένδιαφέρουν ιδιαίτερα τη χώρα μας είναι οι σχετικές με τις μετανάστριες και τις συζύγους τών μεταναστών. Γι' αυτές προβλέπεται δικαίωμα να φοιτούν σε τεχνικά σχολεία, να μαθαίνουν τη γλώσσα τής χώρας πού φιλοξενούνται οι άντρες τους, να ασφαλίζονται όπως οι άντρες
8. Τέλος, για τις ντόπιες πού παντρεύονται μετανάστες προβλέπεται το δικαίωμα να μπουν να δίνουν την ιθαγένειά τους

στά παιδιά τους και στο σύζυγό τους.

Ίδιαίτερα ενδιαφέρουσα για μās είναι ή σύσταση νά γίνει έρευνα για τις γυναίκες τής Ελλάδας, τής Ισπανίας και τής Πορτογαλίας, διότι δέν έχει ή ΕΟΚ στοιχεία σχετικά με τή θέση τών Γ. αυτών τών χωρών.

Τέλος ζητείται νά μήν έγκρίνεται από τά άρμόδια όργανα τής ΕΟΚ ή χορήγηση δανείων από τò Περιφερειακό Ταμείο και από τò Κοινωνικό Ταμείο τής ΕΟΚ σε χώρες τής ΕΟΚ πού δέν συμμορφώνον-

ται στις διατάξεις ή οδηγίες τής ΕΟΚ για τήν ισότητα τών δύο φύλων.

Ή όλη αυτή απόφαση, πολύ θετική ως περιεχόμενο, αποτελεί άπλή σύσταση για τά άρμόδια όργανα τής ΕΟΚ (Συμβούλιο Υπουργών, Έπιτροπή Κομισσαρίων). Οί δυσκολίες για τήν πραγματοποίησή της είναι πολλές, όχι μόνο μέχρι νά υίοθετηθεί από τά όργανα αυτά, αλλά κυρίως μέχρι νά γίνει πράξη. Τά οικονομικά συμφέροντα τών καπιταλιστικών κολοσσών

(πού μεγάλα ποσά κερδίζουν με τήν εις βάρος τών Γ. άνιση μεταχείριση) και ή προκατάληψη αποτελούν σοβαρά για τήν πραγματοποίησή της εμπόδια. Γι' αυτό οί γυναικείες οργανώσεις και όλες οί Γ. πρέπει νά άγρυπνούν και νά μάχονται συνεχώς για νά πιέζουν τούς άρμόδιους. Και νά χρησιμοποιούν όλα τά νόμιμα μέσα για τή διεκδίκηση τών δικαιωμάτων τους χωρίς άμέλεια και ήττοπάθεια. Κάθε Γ. πού αποδέχεται παθητικά τήν άδικη μεταχείρισή της ζημιώνει όχι μόνο τόν έαυτό της αλλά τήν όλη ύπόθεση τής ισότητας τών φύλων.